

REFLECȚII PRIVIND LIMITELE DREPTULUI DE AUTOR ȘI UTILIZATORII INTERNETULUI

REFLECTIONS ON THE EXCEPTIONS OF COPYRIGHT AND INTERNET USERS

NICOLETA RODICA DOMINTE¹

Rezumat: De la primul program pentru calculator creat în secolul al XIX-lea până în era Internetului, cadrul juridic al dreptului de autor a constituit subiectul unor efervescente dezbateri și modificări ale legislației creionate în jurul ideii de consolidare a protecției prin prisma armonizării intereselor autorilor cu interesul oamenilor captivați de conținutul operele literare, artistice și științifice. Internetul reprezintă spațiul virtual în care conținutul operelor poate fi diseminat către public, prin modificarea suportului pe care este fixată opera, fără „a se pierde bucuria lecturii”, a întâlnirii cu opera de artă. Pe de altă parte, Internetul facilitează posibilitatea de transformare a unei opere originale într-o operă derivată de către un utilizator, de cele mai multe ori fără acordul autorilor. În cuprinsul articolului, vom analiza convergența dintre limitele dreptului de autor și utilizatorii Internetului, în contextul conturării unor noi dispoziții normative.

Cuvinte cheie: dreptul de autor, utilizator, limite, operă de artă

Abstract: Since the first computer program created in the nineteenth century to the Internet era, the legal framework of copyright has been the subject of effervescent debates and changes to the legislation drafted around the idea of strengthening the protection by harmonizing the interests of authors with the interest of the people captivated by the literary, artistic and scientific works. The Internet is the virtual space where the content of the works can be disseminated to the public by modifying the support that is attached to the work without “losing the joy of reading”, the meeting with the artwork. On the other hand, the Internet facilitates the transformation of an original work into a derivative work by a user, often without the consent of the authors. In the article, we will analyze the convergence between the limits of copyright and Internet users, in the context of the emergence of new normative provisions.

¹ Lector univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, e-mail: nicoleta_dominte@yahoo.com.

Keywords: copyright, user, exception, work of art

1. Definirea noțiunii de utilizator

Semantica substantivului utilizator face referire la „cel care utilizează, la utilizatorul unui calculator electronic; (în particular) al unui program informatic (spre deosebire de programator)”². În conformitate cu prevederile art. 3, alin. 5 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe³, „Este considerat utilizator orice persoană fizică sau juridică care întreprinde acțiuni condiționate de autorizarea de către autori sau titularii de drepturi, de remunerarea acestora sau de plata unor compensații către aceștia și care nu acționează în calitate de consumator.”

Prin definițiile enunțate se certifică distincția netă dintre utilizator și consumator în cadrul normativ actual, evidențiindu-se că acțiunile utilizatorilor pot excede domeniul limitelor dreptului de autor prin crearea, de exemplu, de opere derivate încadrate în paradigma a ceea ce numim în limba engleză „transformative uses”⁴. Prin textul art. 3, alin. 5, legiuitorul român pare să releve că nu ar fi viabilă aculturarea semantică nemijlocită a cuvântului „user”⁵ din lexicul juridic al limbii engleze. Totuși, în art. 3, alin. 5 se stipulează că utilizatorii sunt condiționați în exercitarea acțiunilor lor fie de plata unei remunerații, fie de plata unor compensații către autorul sau autorii operelor pe care le utilizează. Din lectura art. 36, alin. 1 și 2 din Legea nr. 8/1996 reiese că se poate realiza o copie privată a unei opere în schimbul plății unei remunerații compensatorii. *Per a contrario*, acțiunile utilizatorilor se pot încadra pe tărâmul limitelor dreptului de autor.

În continuarea silogismului, art. 35 din Legea nr. 8/1996 prevede că „Sunt permise, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, următoarele utilizări ale unei opere [...]”. În această ecuație normativă, ne întrebăm dacă persoana care întrebunțează conținutul unei opera fără plata unei remunerații compensatorii ar putea fi numită utilizator.

² <https://dexonline.ro/definitie/utilizator>, accesat 14.11.2018.

³ Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicat în M.Of. nr. 489 din 14 iunie 2018, [Online] la <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/7816>, accesat 14.11.2018.

⁴ Pentru detalii, M. Lambrecht, J. Cabay, *Remix allowed: avenues for copyright reform inspired by Canada*, în *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, vol. 11, nr. 1/2016, pp. 21-22.

⁵ „In copyright parlance, ‘user rights’ often refers to statutory exceptions to copyright infringement found in copyright law worldwide”, citatul este preluat din P. Chapdelaine, *Copyright User Rights*, Oxford University Press, United Kingdom, 2017, p. 33.

Apreciem ca fiind relevantă teza finală a art. 3, alin. 5, în care se stipulează că utilizatorul „nu acționează în calitate de consumator.” Odată publicată opera, consumatorii pot exercita autonom un număr vast de privilegii primare⁶ referitoare la acțiunea de a citi și reciti, a vizualiza și admira, a audia etc., care nu interacționează conflictual cu dreptul de autor. *A fortiori*, consumatorul-cititor se transformă într-un utilizator, atunci când acțiunile lui exced cadrul privilegiilor și libertăților primare, preluând, de exemplu, fragmente dintr-o operă pentru a le insera într-o lucrare distinctă, sub forma unor citate.

„Suportul material al textului poate să se schimbe, dar ce legătură poate să aibă aceasta cu dorința de a citi?”⁷, spunea Ana Blandiana. Parafrazând, dorim să evidențiem că odată cu schimbarea suportului material al textului, utilizatorii au dobândit apelativul de utilizatori ai Internetului, fără a se regăsi mereu în cadrul normativ actual.

2. Publicațiile de presă și drepturile asupra utilizărilor digitale

În anul 1892, C. F. Moberly Bell, managerul general al ziarului *The Times*, afirma „*the only way to eliminate the practice of reprinting the news – and the temptation of stealing early copies – was to establish a copyright in news with substantial penalties for infringement.*”⁸ Printr-un arc peste timp, aserțiunea de la finalul secolului al XIX-lea a devenit realitate prin dispozițiile art. 11 din Propunerea de Directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală⁹, care a fost votată de Parlamentul Uniunii Europene în ziua de 12 septembrie 2018.

În acest sens, prevederile art. 11, alin. 1 stipulează că „Statele membre acordă editorilor de publicații de presă drepturile prevăzute la articolul 2 și la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29/CE pentru utilizarea digitală a publicațiilor lor de presă”. Din analiza textului enunțat reiese că editorilor publicațiilor de presă li se recunosc două drepturi

⁶ Pentru detalii, P. Chapdelaine, *op.cit.*, pp. 156-159.

⁷ A. Blandiana, *Fratele mai mic al lecturii (fragmente despre scris și citit)*, în D. C. Mihăilescu (editor), *Cărțile care ne-au făcut oameni*, Editura Humanitas, București, 2017, p. 20.

⁸ St. Pigeon, *Henry Hawkins's Newspaper Heist of 1892*, în *Victorian Review – An Interdisciplinary Journal of Victorian Studies*, [Online] la <http://victorianreview.org/?p=1585>, accesat 14.11.2018.

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180906IPR12103/parliament-adopts-its-position-on-digital-copyright-rules>, accesat 14.11.2018.

patrimoniale: dreptul de reproducere (art. 2 din Directiva 2001/29/CE) și dreptul de comunicare publică (art. 3, alin. 2 din Directiva 2001/29/CE). Apreciem că editorii devin astfel titularii unui probabil drept conex, prin analogie cu producătorii de înregistrări sonore, audiovizuale sau cu organismele de radio și televiziune.

„If an aggregator adopts the headline and the summarizing key phrases [of a press publication], it may already communicate the elements that are essential to the user. In order to grasp their information content, readers need not read the full article by clicking on the aggregator’s news snippet.”¹⁰ În contextul art. 11, alin. 1 și 4 din Propunerea de Directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală, va fi obligatoriu acordul editorilor de presă pentru o perioadă de 20 de ani de la data publicării. În consecință, au fost declanșate dezbateri intense, în cadrul cărora s-au evidențiat cu preponderență aspectele negative ale aplicării acestei prevederi, articolul fiind supranumit „link tax” sau “snippet tax”¹¹. Printre motivele conflictuale menționate, regăsim și nerespectarea limitelor dreptului de autor în siajul invocării unui scop intrinsec fundamental: „informarea publicului asupra problemelor de actualitate”¹². Emblematică este decizia instanțelor belgiene din cazul Copiepresse v Google, care au statuat că acțiunile celor de la Google nu se încadrează în sfera limitelor dreptului de autor referitoare la citarea și elaborarea unei reviste de presă. „What is questioned is indeed not the hyperlinks, but the reproduction on the Google News site itself of titles and articles of the press. [...] the court rejected the argument that Google provided a review of the press, since Google automatically reproduces articles without providing any analysis, comment or criticism.”¹³ În viziunea autorilor articolului¹⁴, această decizie reprezintă un precedent de aplicare rigidă a normelor dreptului de autor. Pe de altă parte, judecătorii au subliniat „it had been demonstrated that Internet users who consult Google News are perfectly informed regarding the essential elements of what is published in

¹⁰ Th. Hoppner, *EU Copyright Reform: The Case for a Publisher’s Right*, Intellectual Property Quarterly Issue 1/2018, p. 9, [Online] la https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3081733, accesat 14.11.2018.

¹¹ <https://juliareda.eu/eu-copyright-reform/extra-copyright-for-news-sites/>, accesat 14.11.2018.

¹² V. Roș, *Dreptul de proprietate intelectuală*, vol. I: *Dreptul de autor, drepturile conexe și drepturile sui-generis*, Editura C.H.Beck, București, 2016, p. 369.

¹³ B. Van Asbroeck, M. Cock, *Belgian Newspaper v Google News: 2 – 0*, în *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, vol. 2, nr. 7/2007, p. 464.

¹⁴ Pentru detalii, B. Van Asbroeck, M. Cock, *op.cit.*, p. 466.

the press, and that such users no longer have to seek out the articles themselves. Thus, to a certain extent, the goal of Google News is to replace the sites of the publishers."¹⁵

Pe filon diacronic, jurnalismul rezumativ informativ „*copy and paste*” practicat de către agregatorii de știri este replica jurnalismului „*scissors and paste*”¹⁶, incriminat de ziaristii și editorii epocii victoriene. În această paradigmă, gazetarii americani erau acuzați de cleptomanie acută, de încălcarea standardelor morale și de o deplorabilă etică publicistică. Mai mult, era criticată difuzarea de informații, sub forma a ceea ce în limba engleză este denumit „*snippet press*”. Argumentele se refereau la încălcarea drepturilor de autor, dar și la impactul negativ asupra dezvoltării cognitive a cititorului. „*Snippet journalism*” a reprezentat un gen nou de jurnalism, care a înflorit în epoca victoriană având ca fundamente primordiale atât inexistența unui cadru normativ internațional privind protecția drepturilor de autor în raporturile transatlantice, cât și absența recunoașterii unui drept de autor ori a unui drept *sui-generis* publicațiilor de presă. Atemporalitatea reverberațiilor jurnalistice ale epocii victoriene este evidentă prin transgresiunea spre spațiul presei digitale. Observăm aceeași tehnică în convergență cu aceleași acuzații în spiritul informării utile a publicului asupra problemelor societății contemporane, precum și în spiritul educației. Ca și cum organizația britanică „Society for the Diffusion of Useful Knowledge”¹⁷ ar continua să funcționeze în axioma aplicării principiului libertății comerțului și a limitelor dreptului de autor. Doar că a fost înlocuită, în conotații contemporane, de agregatorii de știri care utilizează genul „*snippet journalism*” în același arhetip de nerespectare a drepturilor de autor, după cum se statuează în jurisprudența Uniunii Europene: „*storing an extract of a protected work comprising eleven words and printing out that extract is an act of reproduction within the concept of reproduction in part*

¹⁵ *Google/Copiepresse* (R.G. 2007 AR 173) [2011] The Brussels Court of Appeal, at [32], preluat din Th. Hoppner, *op.cit.*, p. 9.

¹⁶ Pentru detalii, B. Nicholson, 'You Kick the Bucket; We Do the Rest!': Jokes and the Culture of Reprinting in the Transatlantic Press, în *Journal of Victorian Culture* vol. 17, nr. 3/2012, pp. 274-278.

¹⁷ Pentru detalii, C. Feely, 'What say you to free trade in literature?' *The Thief and the Politics of Piracy in the 1830s*, în *Journal of Victorian Culture* vol. 19, nr. 4/2014, pp. 501-502.

within the meaning of Article 2 of the InfoSoc Directive, if the elements are the expression of the intellectual creation of their author”.¹⁸

Art. 11, alin. 3 din Propunerea de Directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală prevede că „În ceea ce privește drepturile menționate la alineatul (1), se aplică *mutatis mutandis* articolele 5-8 din Directiva 2001/29/CE și Directiva 2012/28/UE.” Astfel, legiuitorul european s-a asigurat că dreptul editorilor publicațiilor de presă implică recunoașterea și aplicarea limitelor dreptului de autor, așa cum sunt ele transpuse în legislația națională a statelor membre. Principala limită invocată de agregatorii de știri este „utilizarea de citate”, reglementată la art. 5, alin. 3, lit. d) din Directiva 2001/29/CE. Transpunerea acestei prevederi în Legea română a dreptului de autor este în cuprinsul art. 35, alin. 1, lit. b). Atât textul articolului, cât și doctrina¹⁹ relevă faptul că citarea se efectuează legal în conținutul unei noi opere cu rol de accesoriu într-o reliefare argumentativă, existând obligativitatea indicării sursei bibliografice. Pe de altă parte, se accentuează că citarea nu poate fi aplicată în cazul motoarelor de căutare de informații și a agregatorilor de știri în format digital, deoarece nu există scopul de critică, exemplificare, recenzie creionat în contextul unei noi opere jurnalistice²⁰. A fortiori, genul „*snippet journalism*” nu poate fi justificat legal prin prisma citării nici în epoca victoriană, nici în prezent. În plus, în cazul Copiepresse v Google s-a evidențiat că numele autorilor nu era menționat pe pagina agregatorului de știri: Google News website²¹.

Cea de a doua limită se referă la revistele de presă, creionată prin prevederile art. 5 alin. 3, lit. c) din Directiva 2001/29/CE. În acest sens, art. 35, alin. 2 lit. a) din Legea nr. 8/1996 prevede „În condițiile prevăzute la alin. (1), sunt permise reproducerea, distribuirea, radiodifuzarea sau comunicarea către public, fără un avantaj direct sau indirect, comercial sau economic: *a) de scurte extrase din articole de presă și reportaje radiofonice sau televizate, în scopul informării asupra problemelor de actualitate, cu excepția celor pentru care o astfel de utilizare este, în mod expres,*

¹⁸ Infopaq International A/S v Danske Dagblades Forening, C-5/08, paragraph 48, preluat din T. Pihlajarinne, J. Vesala, *Proposed right of press publishers: a workable solution?*, în *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, vol. 13, nr. 3/2018, p. 221.

¹⁹ Pentru detalii, V. Roș, *op.cit.*, pp. 369-375.

²⁰ A se vedea, T. Pihlajarinne, J. Vesala, *Proposed right of press publishers: a workable solution?*, în *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, vol. 13, nr. 3/2018, p. 221-222.

²¹ A se vedea, B. Van Asbroeck, M. Cock, *op.cit.*, p. 465.

rezervată.”. În literatura juridică română, se relevă lipsa de originalitate a revistelor de presă în ecuația normativă a textului enunțat²².

Din perspectivă comparatistă, revista de presă a fost definită de Curtea de Casație Franceză în anul 1978 ca fiind „*la présentation conjointe et par voie comparative de divers commentaires émanant de journalistes différent et concernant un même theme ou un meme événement.*”²³ *Per a contrario*, se accentuează că simpla juxtapunere a extraselor din articole de presă nu se încadrează în spiritul textului normativ.²⁴ O interpretare similară regăsim în jurisprudența belgiană care a statuat că revistele de presă nu reprezintă un simplu jurnalism „*copy and paste*”, ci implică preluarea de scurte extrase în scopul unei prezentări comparative a informațiilor din presă într-o paradigmă similară citării²⁵.

Apreciam că revistele de presă, ca limită a dreptului de autor, nu pot reprezenta doar un conglomerat de titluri și extrase din ziare, fără a fi cimentate prin comentarii și analize. Sintagma „a trece în revistă” înseamnă „a examina pe rând, a cerceta succesiv elementele unui ansamblu”²⁶. Semnificația semantică se înscrie în filonul jurisprudențial francez, devoalând că o simplă enumerare de titluri și extrase din ziare nu ar putea reprezenta o autentică revistă de presă. Considerăm că este necesară o interpretare unitară a limitei referitoare la revistele de presă în spațiul Uniunii Europene, în contextul dispozițiilor art. 11 din Propunerea de Directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală.

3. Dorința de aculturare a limitei *user-generated content*

În actualul context al adoptării Propunerii de Directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală, se afirmă într-o scrisoare deschisă adresată membrilor Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene: „*Article 13 indirectly tries to amend the E-Commerce Directive (2000/31/EC) that arranges the liability of online intermediaries for user generated content into a shared responsibility of rights holders and service providers. The proposals will hinder digital innovation and users'*

²² A se vedea, V. Roș, *op.cit.*, p. 376.

²³ Citatul este preluat din M. Vivant, J.M. Bruguière, *Droit d'auteur*, Dalloz, Paris, 2009, p. 414.

²⁴ M. Vivant, J.M. Bruguière, *op.cit.*, p. 414.

²⁵ A se vedea, B. Van Asbroeck, M. Cock, *op.cit.*, p. 465.

²⁶ <https://dexonline.ro/definitie/revist%C4%83>, accesat 14.11.2018.

participation.²⁷ Lectura frazei citate suscită interesul prin prisma expresiei “*user generated content*”, ce coroborează domeniul dreptului de autor cu cel al comerțului electronic.

Noțiunea *user-generated content*²⁸ se referă la lucrări create de utilizatori și materializate sub forma fotografiilor, articolelor, blog-urilor, care utilizează ori (re)utilizează opere create anterior. Disiparea materialelor *user-generated content* a devenit facilă odată cu activarea societății digitale prin intermediul Web 2.0. Aceste documente pot avea un conținut variat: de la reclame la analize și comentarii, la fotografii și informații despre probleme actuale ori de divertisment. În contextul evoluției tehnologice și a dinamicii Internetului, unul dintre aspectele controversate ale acestui concept se referă la convergența cu domeniul dreptului de autor.

În textul art. 29.21 din Legea canadiană a dreptului de autor (Canadian Copyright Act)²⁹ este reglementată excepția „*Non-commercial User-generated content*”. Condițiile enunțate în art. 29.21 conturează cadrul în care utilizatorii pot crea o operă derivată, fără acordul autorilor operei originale. Ca o sumarizare³⁰, menționăm că sunt reglementate 4 condiții în consonanță cu teoria celor trei pași din Convenția de la Berna privind operele literare și artistice. Reforma³¹ legislației canadiene din domeniul dreptului de autor a avut ca principal obiectiv modernizarea cadrului juridic în convergență cu dezvoltarea tehnicii digitale. Limita *user-generated content* a fost reglementată la cererea utilizatorilor, fiind unică în contextul prevederilor legislațiilor naționale, europene și internaționale din sfera dreptului de autor. Scopul enunțat al acestei noi limite este de a încuraja utilizatorii de Internet să creeze noi opere prin utilizarea fie integral, fie parțial a unei opere preexistente. Operele derivate create astfel vor putea fi

27

https://www.create.ac.uk/wp-content/uploads/2017/02/OpenLetter_EU_Copyright_Reform_22_02_2017.pdf, accesat 14.11.2018.

²⁸ Pentru detalii, dr. C. George, dr. J. Scerri, *Web 2.0 and User-Generated Content: legal challenges in the new frontier*, în *Journal of Information, Law and Technology* nr. 2/2007, pp. 2-6, [Online] la https://www.researchgate.net/publication/228245517_Web_20_and_User-Generated_Content_Legal_Challenges_in_the_New_Frontier, accesat 14.11.2018.

²⁹ <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-42/page-9.html#h-27>, accesat 14.11.2018.

³⁰ Pentru detalii, N.R. Dominte, *Valențele aculturației limitei user generated content în spațiul european al dreptului de autor*, în *Revista Română de Dreptul Proprietății Intelectuale* nr. 4/2016, pp. 136-140.

³¹ Pentru detalii, V. Nabhan, *L'exception de contenu non commercial généré par l'utilisateur en droit canadien*, *Revue International du Droit d'auteur* nr. 248/Avril 2016, pp. 2-6.

transmise prin intermediul diferitelor platforme online ori a rețelelor de socializare.

În acest context, prevederile articolului incriminat, art. 13 din Propunerea de Directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală, vor avea rolul de restricționa publicarea unor conținuturi *user-generated content* în spațiul Uniunii Europene. Textul art. 13, alin. 1 din stipulează „În cooperare cu titularii de drepturi, furnizorii de servicii ale societății informaționale care stochează cantități mari de opere sau alte obiecte protejate încărcate de utilizatorii lor și oferă publicului acces la acestea iau măsuri pentru a asigura funcționarea acordurilor încheiate cu titularii de drepturi pentru utilizarea operelor lor sau a altor obiecte protejate sau pentru a împiedica punerea la dispoziție, prin intermediul serviciilor lor, a operelor sau a altor obiecte protejate identificate de către titularii de drepturi în cadrul cooperării cu furnizorii de servicii. Măsurile respective, cum ar fi utilizarea de tehnologii eficiente de recunoaștere a conținutului, sunt adecvate și proporționale. Furnizorii de servicii prezintă titularilor de drepturi informații adecvate privind funcționarea și aplicarea măsurilor, precum și, dacă este cazul, rapoarte adecvate privind recunoașterea și utilizarea operelor și a altor obiecte protejate.” Art. 13 este desemnat prin expresia “upload filters”, accentuându-se astfel obligativitatea instalării unor programe pentru calculator, care să monitorizeze fișierele publicate de către utilizatori în spațiul platformelor de Internet. Astfel, Comisia Uniunii Europene își propune o verificare a contribuțiilor digitale ale utilizatorilor în scopul de a se preveni încălcarea drepturilor de autor.³² *Per a contrario*, materialele postate de către utilizatori vor trebui să fie supuse unui control riguros.

Deși tehnica *user-generated content* a fost aplicată în sfera dreptului de autor pentru redactarea primului dicționar englez Oxford³³ din secolul al XIX-lea, nu regăsim o reglementare similară celei din legislația canadiană în cadrul normativ al Uniunii Europene. Pe de altă parte, *user-generated content* a devenit un autentic mijloc digital de reclamă în sfera comerțului electronic prin intermediul rețelelor de socializare³⁴ ori a altor

³² <https://juliareda.eu/eu-copyright-reform/censorship-machines/>, accesat 14.11.2018.

³³ https://en.wikipedia.org/wiki/User-generated_content, accesat 14.11.2018.

³⁴ <https://marketinginsidergroup.com/content-marketing/9-best-ecommerce-ugc-campaigns-instagram/>; <https://www.marketingprofs.com/articles/2018/34803/five-ways-you-can-use-user-generated-content-to-boost-your-e-commerce-brand>, accesat 14.11.2018.

platforme online³⁵. Promovarea produselor unui fabricant, prin tehnica *user-generated content*, într-un conținut postat pe Internet poate să nu interacționeze cu domeniul dreptului de autor. Totuși, *user-generated content* nu ar trebui să se transforme într-un vehicul facil de încălcare a drepturilor proprietății intelectuale. În consecință, art. 13 marchează limitele în care materialele în format *user-generated content* pot fi utilizate în lumea virtuală a Internetului din spațiul european.

Într-o scrisoare deschisă adresată creatorilor de conținut online, Susan Wojcicki, CEO al YouTube, menționează că „*Article 13 as written threatens to shut down the ability of millions of people -- from creators like you to everyday users -- to upload content to platforms like YouTube.*”³⁶ Conținutul astfel creat poate fi încadrat în semnificația expresiei „*transformative uses*”, ce este utilizată pentru a desemna preluarea și utilizarea unor părți din opere preexistente, care prin adaptare sunt incluse în conținutul unei noi opere. Conceptul „*transformative uses*” a luat naștere prin prisma unor curente artistice, ce s-au fundamentat pe reutilizarea operelor sau a obiectelor existente prin integrarea lor în noi opere de artă, exercitând dreptul de adaptare.³⁷ *A fortiori*, verbul „a reutiliza” reprezintă elementul primordial, iar analiza semantică evidențiază faptul că verbul „a reutiliza” implică o „prelucrare prealabilă” a ceea ce se dorește a fi reutilizat³⁸. În consecință, ne putem regăsi fie în sfera limitelor dreptului de autor, fie în sfera operelor derivate. Ori art. 13, lit. i) din Legea nr. 8/1996 prevede că realizarea unei opere derivate este un drept patrimonial de autor. În acest context, apreciem că fundamentul art. 13 din Propunerea de Directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală este de a întări protecția operele prin dreptul de autor, așa cum reiese din expunerea de motive.

Dorința de aculturare a limitei *user-generated content* în spațiul european al dreptului de autor a fost manifestată și prin prisma inițiativelor

³⁵ “For instance, Wintergatan, creator of the Marble Machine, grew his revenue by more than 50% since adding channel memberships and is using it to fund his next generation Marble Machine and a World Tour. Gaming creator Markiplier increased his revenue by 20% and Comedy creator Mike Falzone tripled his YouTube revenue.”, <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2018/10/Scrisoarea.pdf>, accesat 14.11.2018.

³⁶ <https://www.juridice.ro/610610/youtube-considera-noua-abordare-ue-in-materia-drepturilor-de-autor-o-amenintare-la-adresa-internetului.html>, accesat 14.11.2018.

³⁷ Pentru detalii, J. Cabay, M. Lambrecht, *op.cit.*, pp. 359-360.

³⁸ A se vedea, N.R. Dominte, *op.cit.*, pp. 138-139.

din Marea Britanie de modificare a legislației naționale. Dezbaterile publice s-au finalizat cu un mozaic eterogen de răspunsuri, ce nu a permis reglementarea unei limite *user-generated content*.³⁹

Într-un studiu⁴⁰, publicat în anul 2016 se evidențiază problematica conținuturilor *user-generated content* și interacțiunea defavorabilă cu domeniul dreptului de autor. În comparație cu sistemul canadian și american, Comisia Europeană a conturat o abordare conservatoristă, care implică dobândirea acordului autorului printr-un contract de licență chiar dacă conținutul *user-generated content* este utilizat în scop necomercial. Autoarea susține necesitatea unei armonizări la nivel internațional din perspectiva dinamicii Internetului, cât și a erodării granițelor teritoriale în spațiul digital.

Internetul susține libera circulație a operelor, dar nu ar trebui să fie un spațiu digital care să permită libera încălcare a drepturilor de autor. În paradigma europeană devine necesară delimitarea conținuturilor *user-generated content* prin prisma ocrotirii operelor literare, artistice și științifice.

4. Concluzii

Modernismul are ca obiectiv principal eliminarea granițelor geografice, lingvistice și culturale. Caracterul supranațional este amprentat prin dimensiunea sa națională, iar conexiunea cu o anumită locație geografică poate conferi aspecte particulare.⁴¹ Pe aceste coordonate se dorește a fi înscris demersul modernizării cadrului normativ al dreptului de autor, prin prisma dinamicii evoluției tehnologice. Dimensiunea națională devine o dimensiune europeană, care promovează o abordare tradiționalistă de protejare a operelor prin comparație cu doctrinele *fair use* și *fair dealing*, dar în consonanță cu cerințele jurnaliștilor și autorilor din secolul al XIX-lea.

³⁹ Pentru detalii, K.Erickson, *User Illusion: Ideological Construction of 'User-Generated Content' in the EC Consultation on Copyright* (October 24, 2014), în *Internet Policy Review*, 3(4), pp. 1-19, [Online] la <https://ssrn.com/abstract=2575565>, accesat 14.11.2018.

⁴⁰ Pentru detalii, A.G. Montelone, *User-Generated Content and Copyright: The European Union Approach* (2016). WIPO Academy, University of Turin and ITC –ILLO – Master of Laws in IP – Research Papers Collection – 2015-2016, [Online] la <http://ssrn.com/abstract=2922225>, accesat 14.11.2018.

⁴¹ Pentru detalii, A. Tacher, *Placing Modernism*, în David Bradshaw, Laura arcus, Rebecca Roach, *Moving Modernism: Motion, Technology, and Modernity*, Oxford University Press, 2016, pp. 11-21, [Online] la <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780198714170.001.0001/acprof-9780198714170-chapter-2>, accesat 14.11.2018.

Lumea virtuală a Internetului adaugă o nouă dimensiune modernismului juridic, determinând adaptarea cadrului normativ.